

France Podlipnik:

Jelarjevi čuvaji

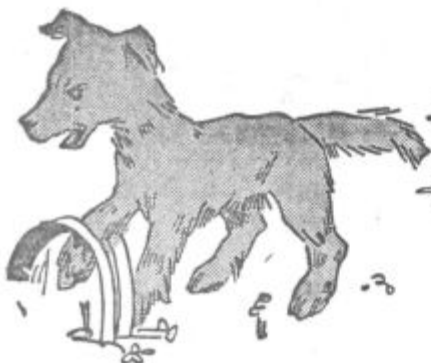
Pri Starem gradu je Tončeva armada imela svoj tabor. Kakšen tabor? Nobena vojska nima takega. Po vseh štirih je bilo treba s te strani od trga priplezati navzgor, oprijemaje se ob vitkih smrekah, ki so stale na samih skalah in daleč raztezale korenine. Vmes sta se pletla srebro in bršljan. Ali gori pri jamah — kjer je bil vhod v luknje med skalami in kjer so slutili vhod v podzemski hodnik — tam je bilo položeno in prijetno.

Ko je Tončeva armada priplezala tja gori, je našla vsi v starem redu. Pod pečino so zanetili ogenj. V staro pločevinasto ponev so pri bližnjem studencu

la vprežena vleči navkreber, da se mali gospodje vojščaki niso preveč upehali.

Ko je Tonč zatrobil v svoj volovski rog, se je armada zbrala pri ognju pod pečino. Stali so v dveh vrstah in Tonč je komandiral:

»Ste čuli, nam bo napovedana vojna. Če pride Ladi s svojimi smrkvci sem gori, jih nabiksamo, da bo veselje. Da-

zajeli vodo, da bo zavrela. Neznansko so se tega veselili, sladke koreninice so nakuhali, pojedli so kruh, ki so ga bili prinesli s seboj v platnenih torbah, opasnih preko ramen. In tema so rekli menaža. Nato se je pričela zabava. S samim srebrotom je bila na dve vzporedni smreki pripeta dolga gugalnica. Komur se ni ljubilo njihati, je lahko šel na drčo. Vsedel se je na šop smrekovih vej in se popeljal nizdol — seve na omo levo stran, kjer ni bilo skal. Presneto hitro je šlo in pri drčanju sta tudi Pik in Karo imele svojo zabavo. Lajala sta in divjala za drčo, nato pa sta jo mora-

nes narežemo puščice in tako b'vno streljali, da se nobeden ne bo upal pogledati sem gori.«

Fantiči so narezali med jelovjem tanke šibe, jih olupili, očgali konice v ognju in jih po petdeset nabrali v šop, katerega je vsak vtaknil za pas. Nato je poveljnik Tonč posadil svojo belo čepico na kol. Na daljavo dobrih osem metrov se je vršilo vežbanje v streljanju. Kmalu je bila čepica vsa prelučkana. Imenitno so se odrezali vsi mladi strelec — najbolj pa oni trije novi gadje iz bližnje vasi.

Drugi dan je Tonč okrog Starega gra-

du razpostavil straže. Strni zanesljivo, z loki in puščicami dobro oborožene korenjake je postavil vsakega v drugo zasedo. Če se približa sovražnik, naj žvižgajo, jim je naročil.

Nato se je s svojimi vojščaki spravil v luknje. Tem so dajali »šance«, sam Bog veči zakaj. In plezanje v luknje je bila najzamenitejša zabava Tončeve armade pri Starem gradu. Tri luknje so vodile — z vhomom po trideset korakov druga od druge — pod zemljo, pravilneje: pod samo živo skalo. Kmalu znotraj so se stikale in je nato vodila dalje ena sama luknja. Tako ozka je bila, da odrasel človek ni mogel plezati po njej. Tonč in njegovi vojščaki pa so se rinili dalje. To je bilo zelo nevarno, posebno če jih je po več rinilo v luknjo. Vračati se je bilo namreč treba zadensko in po vseh štirih. Pa če je bil med njimi kak nerodnež, ki se ni znal umikati na tesnih ovinkih, so vsi plazilci zastali in je položaj bil obupen.

Neki vajenec se je nekoč skoro zađušil v luknji. Prvi je plezal, za njim jih je bilo še petero, poslednji pa neki fantič, ki v luknji še ni bil nikoli. Ta je na povratku zagvoznil izhod, ker se ni znal zadensko prariti na ozkem ovinku. Tako je bilo vseh šest v pasti. Upili so, a kdo bi jih bil čul! Pomrli bi lahko od gladi in obupa. Bila je že trda noč, ko so jih doma vse pogrešili. Nekateri otroci so povedali, da so pogrešane videli popoldne na poti k Staremu gradu. Na pomoč so morali gasilci z bakljami. Srečno so izvlekli prvega, ali prav za prav zadnjega nerodneža, nakar so se izkobacali tudi drugi. Vajenec, ki je bil najdalje znotraj, je že omedleval.

Odslej je bila mladina pri plezanju v šance bolj previdna. Pa saj je bil Stari grad trdnjava Tončeve armade in se ni smel nihče približati, če ni komandant dovolil. Tonč pa je plezal v šance vedno le sam. In kakor je želel, da bi kdaj odkril zaklad ali vsaj lisičji ali jazbecov brlog, so ostale njegove želje vedno neizpolnjene.

Danes je bil ravno pri stiku vseh treh lukenj, ko je zunaj zadonel klic na pomoč. Tonč se je naglo izplazil.

Približal se je sovražnik.

Kontrolorjev Ladi je prignal svojo vojsko.

Tončeve straže so se umaknile in povedale: »Kakšnih dvajset jih je. Sami gosposki. Pa iz okolice jih je tudi nekaj. Počasi se plazijo. In kanon tudi imajo, kakšen kanon! Staro železno cev od vodnjaka. Vleče ga pa kontrolorjeva ovca.«

Tonč je vedel svoji armadi, — hmel je ta dan le petnajst mož: »Z loki na prežo okrog in okrog gradu. Streljajte samo v zrak, da ne iztaknemo komu očesa. Jaz se skrijem pri šancah. Ko bodo napadli, izpustim oba psa...«

To je bilo krohota med Tončevimi vojščaki. Kar na glas so začeli izzivati Ladijevo vojsko in jo klicati na korajžo. Oh, nesrečni vojskovodja Ladi je pa mislil, da se bo s svojimi čisto skrivaj priplazil. Tonča pregнал in Stari grad osvojil.

Po zraku so začele frčati prve puščice. Seveda niso nikogar ranile, toda obetal se je grozen spopad. In vendar ga ni bilo.

Komaj se je med grmovjem pokazal Ladi s svojo ovco in kanonom, je Tonč nekaj šepnil Karu in Piku in švignila sta nizdol, kakor dva bliska. Ovca v dir — iztrgala se je iz vprage — psa za njo, Ladi pa v jok. Kakor bi tremel je bila razbita in poražena vsa sovražna vojska.

In dokler je še potlej imel Tonč svojo armado in svoja dva »kanonirja«, je ostal Stari grad nepremagljiva njegova trdnjava.

Tako so Tonču potekala najlepša leta, — o, dvanajst polnih je že imel za seboj. Pa ni treba misliti, da se je vse njegovo mladinsko rajanje sukalo okrog samih norčavosti in otroških iger. Ne, tudi v šoli je bil marljiv. Doma — seveda, doma ni nikoli dolgo strpel. Kako tudi! Bratec Francelj, ki je bil prvi za njim, je šele komaj nehal platno prodajati in je bil malo bolehen. Sestrica Polonica je sicer bila živahno dekletce, toda še vedno je žulila dudko v ustih in se je najraje pletla okrog maminega krila. Tiček — najmlajši — pa je šele poskušal blebetati prve besede in je namerjal prve korake.

Tonč je imel vse tri neznansko rad. A da bi se z njimi ukvarjal — ne, to mu ni dišalo. Kadar se je torej naveličal doma in družčine s svojimi vojščaki, je pozval Kara in Pika in se odpravil tja za log, k stricu Jernejcu. Vse popoldne je prebil tam in stric Jernejc je imel bistrega Tonča rad, hudo rad. Pa teta Bara tudi — o, še kako! Njima Bog ni dal otrok, zato sta se prav razveselila, kadar se je za logom prikazal Tonč s svojima spremljevalcema Karom in Pikom, ki sta kaj dobro poznala pot do svojega rojstnega doma...

In teta Bara je ob takem ljubem posetu peljala Tonča v izbo, ki je bila že tako snažna, kakor malo kje. Pogostila je sladkosnednega nečaka z medom in

sirovim maslom in še kakšen štrukelj se je navadno našel v šrambi.

Stric Jernejc, ki je bil zapriseženi logar, pa je Tonča nato povedel v gozd. Razkazoval mu je drevje in sledove divjadi. Odkril mu je skrivališče lisic in še bolj skrite jazbine. Tudi gobe sta nabirala in zdravilne rastline. Ali pa sta izpod narezanega lubja natakala pilpoh, ki je kakor bela gosta smolnata kri počasi curljala v nastavljeno steklenico. Pilpoh je stric Jernejc za prav čedne denarce prodajal kot domače zdravilo.

Najbolj mikavne pa so bile pripovedke strica Jernejca. Kaj vse zanimivega in poučnega so ob takih sprehodih po gozdu slišala Tončeva ušesa! Pa so bila ušesa premalo. Od strmenja je Tonččasih kar zastal in razprl tudi usta, da je še bolje dojel in slišal prečudne zgodbe o vilah in škrtatih, o lokavosti lisic in dehorjev pa mične doživljaže nerodnih ježev in mladih srnic.

Neke sobote sta stric Jernejc in Tonča spet namerila korake po gozdu. Leto se je že nagnilo v jesen, a ta je bila topla in prijazna, kakor redko kdaj. Popoldansko sonce je še toplo prigrevalo, gosti prameni žarkov so svetili skozi vejevje na mehki mah. Vrhovi smrek in hojk so blesteli v zelenem kovinskem sijaju.

»Do kod pojdeva?« je povprašal stric Jernejc.

»Do srednjega studenca!« je hitro povzpel Tonča.

Ah, tam je bilo najlepše. Pri tisti skalini sredi gozda, kjer je vladala globoka tišina. Samo studenček je žuborel in curljal preko skale v majhen tolmunček. Za Tončo je bil ta kraj kakor v pravljici. Tu je lahko gradil jez in postavljajl srčkane jezove in mlina. Še stric Jernejc mu je pri tem igračkankju rad pomagal ter obujal spomine na svoja otroška leta.

Prišla sta do studenčka in sedla vsak na svojo stran skaline. Tedaj se je nenadoma domislil stric Jernejc:

»Kod se pa klatita Karo in Pk? — Prikljiči jih! Čisto sva pozabila nanja. Veš, jesen je in bom začel z lovom. Ne maram, da mi psa strašita divjad. In pa lisicam že pasti nastavljam ... Daj, prikljiči oba divjaka!«

(Dalje prihodnjo nedeljo.)

Manica:

Birmansko darilo

Kar načuditi se niso mogli otroci Žehntinovemu Lojzku, da si je izbral za svojega birmanskega botra starega, še pavega Brklarja, ki je stanoval tam ob robu gozda v leseni kolibi, izdeloval razne lesene predmete ter jih nosil naprodaj v širni svet.

»Joj, takega botra, ki berači — te ni sram?«

»Čemu lažeš?« se je razhudil Lojzek. »Brklarjev očka ne beračijo. Vzamejo in jedo samo tisto, kar jim kdo sam pri-nese. To pa ni beračenje!«

»Pa ti ne bo mogel dati nobenega darila, ker nima nič — ojej!«

»Tisto mi je vseeno. Saj so mi naredili že tri piščalke in mi darovali še mnogo drugih igrač. O, jaz imam Brklarjevega očka zelo rad.«

Žehntinu, Lojzkovemu očetu je bilo všeč, da se je fant tako potegnil za svojega botra.

»Prav imaš, ga je pohvalil. Človeka ne smemo soditi po denarju, nego po značaju. Brklar je reven in časih res malo čudaški toda poštenjak je.«

In kako je Brklar botroval Lojzku. In kako ponosno se je držal! Tudi Žehntinov oče je bil takrat z njima. Nič niso popivali in vendar so se imeli dobro. Lojzkova mati je napravila okusno malico in vsi so bili zadovoljni. Zvečer sta oče in Lojzek spremila botra domov in tedaj je dobil srečni birmanec cel kup lesenih igrač.

»Veš, Lojzek,« je raket boter dostojanstveno, »to je za danes. Birmansko darilo pa že še dobiš, ko pride čas.«

Tedaj se je pa oče Žehntin glasno zasmeljal in potrepjal Brklarja po rami:

»Beži, no, beži! Kaj boš dajal, če si

sam siromak! Sicer pa — saj si mu dal, da komaj nosi. In še sitnosti si imel. Že dobro, že! Hvala ti!»

Segli so si v roke in se poslovili.

Naslednjo zimo je Brklar resno obolel in obležal. Hiral je od dne do dne. Strigel mu je največ Žehtinov Lojzek, ki se kar ni mogel ločiti od svojega dobrega botra. Lojzkova mati je pošiljala bolniku juho in karkoli je pozelel. Oče Žehtin je pa ubogega Brklarja obiskal slednji večer in ga tolažil, kakor je vedel in znal.

Ko je bil nekega večera v družbi še dveh sosedov spet pri njem na obisku, je začel bolnik sunkoma:

»Žehtin, umrl bom. Ali boš skrbel za moj pogreb?«

»No, no, lahko se še pozdraviš«, je hitel Žehtin. »Če bi pa naposled res podlegel, ej, le brez skrbi bodi.

»Ne, ne mislim tako«, je dejal bolnik s slabotnim glasom. »Denar za pogreb imam sam. Tu v omarici je že pripravljen. Želim le, da bi vse drugo, kar je treba pri pogrebu, uredil, če si tako dober? Pa — pa — tisto, kar je v tisti-leseni skrinjici, daj Lojzku, to je, njegovo birmansko da-rilo —«

Žehtin in ostala dva sosedu so se skoro muzaje spogledali, v svesti si, da v skrinjici pač ne more biti drugega nego kako orodje in morda nekaj lesenih igrač.

»Vse se bo zgodilo po tvoji želji«, mu je obljubil Žehtin. »Zdaj pa lepo počivaj! Utujen si.«

Bolnik je zatisnil oči in začel težko sopsti. Drugo jutro pa je mirno umrl.

Ubogi Lojzek! Saj se bi bil skoro udusil v solzah.

Po pogrebu, ki se je izvršil vse tako, kakor je želel pokojnik, so pospravljali njegovo kolibo. Odprli so tudi skrinjico, v kateri je bilo shranjeno Lojzkovo birmansko darilo. A kdo popiše začudenje navzočih, ko se je zableščalo pred njimi — za več tisoč srebrnega denarja.

Ker pokojnik ni imel sorodnikov, je ves denar dobil Lojzek.

Vsi oni pa, ki so nekoč zbadali Lojzka zaradi njegovega botra, so bili zdaj zadosit osramočeni.

† Srečko Kosovel:

Marjetice

Svoje bele solnčnike
so razpele marjetice
zjutraj k solncu:

Iz nočnih dvoran
so stopale tiho
v polje zeleno —

med valovačo travo,
drobno šumljajočo
so se vstavile, kraljičine.

Solnce je stopilo
nad bregove in vinograde,
kostonji so šumeli,

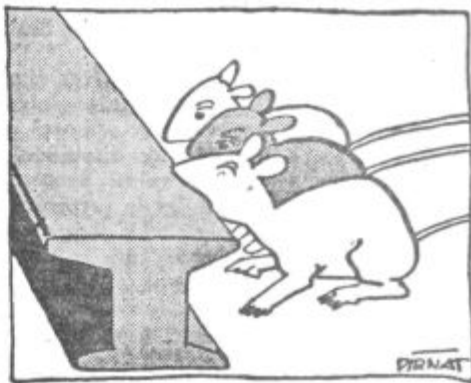
v travi pa so se igrale
marjetice ves solnčni dan.

Dva trgovca

Siromašen trgovec je odpotoval in dal vso svojo zalogo železa bogatemu trgovcu, naj jo shrani. Ko se je vrnil, se je oglasil pri bogatem trgovcu in ga prosil, naj mu vrne železo. Bogati trgovec je bil vse železo prodal in ker se je bilo treba kako izgovoriti, je dejal:

»S tvojim železom se mi je pripetila nesreča.«

»Kakšna pa?«

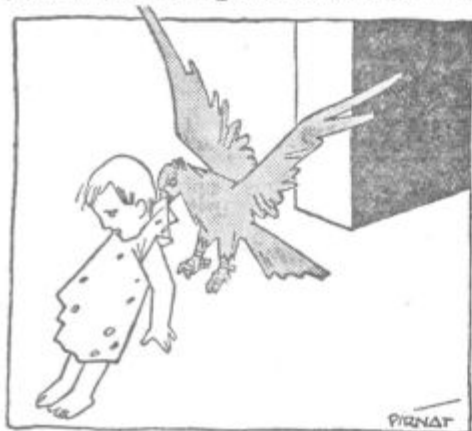
»Spravil sem ga v žitno kaščo, kjer je vse polno miši. Vse železo so pojedle, sam sem videl, kako so ga grizle. Če ne verjameš, pojdi in poglej!«

Siromašni trgovec se ni hotel prepričati: »Nič ne bom gledal, saj tudi tako verjamem. Vem, da miši zmerom žro železo. Z bogosil!« In siromašni trgovec je odšel.

Na ulici je videl mašnega otroka. Bil je sin bogatega kupca. Siromašni trgovec ga je vzel v naročje in nesel domov.

Drugi dan je bogati trgovec srečal siromašnega, mu povedal svojo nesrečo in ga vprašal: »Ali si ga mogoče ti kaj videl?«

Siromašni trgovec je odgovoril: »Kajpak, seveda sem ga videl. Ko sem vče-

raj šel od tebe, sem videl jastreba, ki se je spustil na tvojega sinčka in ga odnesel.«

Bogati trgovec se je razjezil in dejal: »Kaj se norčuješ iz mene? Ali te ni sram? Kdaj pa je še jastreb ugrabil kaklega otroka?«

»Nič se ne norčujem. Ali je kaj čudnega, če je jastreb odnesel malčka, ko pa vendar tiste majhne miši požro sto pudov železa? To se prav lahko zgodi.«

Tedaj je bogati trgovec spoznal, kam meri siromak: »Tvojega železa niso niso snedle miši, ampak jaz sem ga prodal. Plačal ti bom zanj dvakrat toliko.«

»Če je tako, potem tudi jastreb ni ugrabil tvojega sina in prinesel ti ga bom nazaj.«

Danilo Gorinšek:

Kmet

Na pomlad tzorje njive,
v brazde kmet seman natrosi,
da stotero bi rodilo
Boga Stvarnika naprosi —

In vse zrnje gre mu v klasje,
kloni težko glavo žito,
kjer je bila pusta zemlja
polje vse je valovito.

Koder seje, tod i žanje,
s čela znoj zaman ne lije. —
Bog je dober: kdor se trudi,
njega z milostjo obdaje.

Bogo Pregelj.

Kronica

V prvo se je razpela umita sinjina od belih gora do temnih gričev. Zimski vetrovi so se razpršili v soteskah. Prvo pomladnje žuborenje je napolnilo svetli dan. Drobni beli oblaki polahko polze čez nebo proti goram.

Na njih sede angelci. Na glavah imajo srebrne krone. V njihovih rogljih se mavrično krešejo pisani kamni. Angelci se sklanjajo globoko čez rob oblakov. S skrbnimi očmi vneto gledajo zemljo pod seboj.

Tam gre po kolovozu mož. Globoko se sklanja pod tovorom, ki ga nese v oprtanem košu. Gorko solnce mu je s potom zalilo obraz. Videl je to angel in zaveslal oblak, da je njegova senca hladče zajela upehanega moža.

Angelček se je pretrenil na puhastih blazinah svojega oblaka. Široko je zazdehal, popravil si je kronico vrh las in vzdihnil: Kdo bo gledal kar naprej! Saj ni nič. Sama rjava puščoba.

Kaj si je vendar izmislil stari Peter, ves dan naj buljim v prazna strnišča. Kaj pa še! Tik je že do grla sit, preljubiti sveti Peter! Kar sam glej, ako se ti da.

Tako je godrnjal in na legel na hrbet. Pa mu je sijalo solnce prav v oči in ga slepilo. Zato je sedel. Z rokami je objel kolena. Znova je zazdehal in začel v dremcu kihati. Solnce ga je peklo čedalje huje v hrbet. Kronica vrh glave je enakomerno kimala, kakor bi z zelenimi kamni hudomušno pritrjujoč mežikala: »Le daj ga, le daj ga. Bo vsaj vedel, ča pri delu ne sme spati!«

Gorkeje so se uprli žarki v oblaček. Vneto so ga pili, da je vse bolj sahnel in kopnel. Tik pa je kimal venomer. Nič ni čutil, kako je oblak pod njim vse tanjši in tanjši. Kar trdo je zaspal in zasanjal.

Večer je že, se mu je sanjalo. Kakor bela čreda so se zbrali oblaki pred nebeškimi vrati. Angelci so poskakali z njih in se postavili v vrsto in red. Pred njimi se je razkoračil ključar sv. Peter. Hja-

do gleda in rezko vprašuje: »Kaj si danes napravil dobrega?«

Angelci se ga močno boje. S tenkimi, drhtečimi glasovi odgovarjajo. Sv. Peter pa ni nič zadovoljen. Samo hm, hm, pravi.

Tik stoji s Takom na koncu vrste. Najmanjša angelca sta. Tak si razburjeno mane roke in šklepeče z zobmi. Komaj požira solze: »Peter bo hud, ker nisem nič dobrega napravil. Kaj bo...«

Tudi Tiku je nekam tesno pri srcu. Pa noče pokazati. Stisnil je ustnice in se drži trdo, kakor bi požrl kol. Tik ni taka mevža kot Tak.

Komaj je vprašal sv. Peter Taka, so se mu že vdirle debele solze: »Tako majhen sem. Samo za trobentico sem imel kapljo rose...«

Peter ga je pogladil po laseh in mu tolažeče dejal: »Nič ne vekaj, Tak. Saj si bil priden. Kar si mogel, si napravil. Zato pa boš vodil v naprej citrončke na pašo.«

»Res?« je vprašal maloverno Tak in si obrisal s pestjo oči. Potem se je zamrmel in je zaplesal: »Pa peroti bom moral dobiti.«

Peter mu je dobrodušno prikimal »Seveda« pa se je obrnil k Tiku: »In ti?«

»Spal sem«, je odvrnil Tik trmasto. »Spal je! Tik je spal!« je završelo v vrsti. Vsi angeli so se ozrli vanj. Kamni v njihovih kronah so žareli kakor oči, ki so se odprle v začudenju na stežaj. »Spal je, mesto da bi delal dobro!«

Sv. Peter si je povrtal s prstom v ušesu ter znova vprašal: »Nisem dobro slišal. Kaj si počel?«

»Spal sem«, je ponovil Tik, »prazna in pusta je bila zemlja. Pa sem spal. Nihče me ni potrcoval.«

Tedaj se je razsrdil sv. Peter: »Lenob pa pri nas ne potrebujemo. Kar lepo pojdi! V pekel!« Vsi angeli so prikimali, še Tak: »Tako je prav!«

Tik se je ustlašil. Huda kazen je bila. Opravičiti se je hotel: »Saj, saj..., pa ga Sv. Peter ni poslušal. Za rame ga je prijel, dvignil ga iz vrste in ga vrgel z nebeškega praga v brezno, tja je črnelo pod oblaki. Tik je obupno zakrilil z rokami in zavekal: »Tak, pomagaj!«

Tak je skočil na svoj oblaček in se spustil do njega. Sklonil se je preko robu, da je skoraj izgubil ravnotežje. Pograbil je Tika za lase in ga potegnil k sebi. Pri tem je zdrknila Tiku krona z las in padla vse globlje v prepad...

Tik je pogledal debelo okrog sebe. Visok dan je. Na belem oblačku leži. Samo sanjal je! Pred njim stoji razkoračeno Tak. V boke je uprl roke, pa se jezi: »Tako spiš, da oblak kar izpod tebe puhti. Še na zemljo bi telebnil, če ne bi bil k sreči blizu. Ali misliš na tak način postati angel varuh?!«

Tik si je pogladil lase. Pa mu je zastala roka. Krone ni imel na glavi. »Na zemljo ti je padla, ko sem te ravno še ujel za lase«, mu je pritrdil Tak in ga tolažil: »Pa se le pripravi, kaj bo dejal Peter, ko se boš vrnil brez oblaka in brez krone. Boš malo spal...«

Tik si je pokrtil obraz in zajokal: »Moja krona...«

Tikova kronica je padla v sredo zelene ruše, ki je pravkar pognala iz rjavih tal. Ravno z obodom se je vjela v zeleno bilko. V lahnem vetru se je drobno pozibavala.

Mimo je prišla mala punčka. Pokleknila je k njej in se začudila: »Mama, poglej, tu pa rasejo kronice!« —

Ko se razstro prvi beli poletni oblaki čez nebo, vzcveto vsako pomlad nove kronice Gologlavi angelček Tik jih rosi, da ne zvenijo. Kronice ga pozdravljajo. Pa je z zemlje v nebo previsoko.

Kaj pišejo Jutroučki?

Moja mlada leta. Dobro se že spominjam lepega poletnega dne, ko smo se otroci zbrali, da se gremo kopat. Spremljala nas je moja starejša sestra, ki ji je bilo takrat kakih deset let, meni pa komaj dve leti. Sonce je vroče pripekalo. Ob vodi smo našli nekaj tovarišev in tovarišic. Moj brat Mirko je šel prvi v vodo in za njim sem se skobacala tudi jaz. Preden se je kdo zavedel, kako in kaj, sem štrbunknila v vodo in izginila. Začeli so me iskati v vodi in kmalu so me potegnili na suho. Takoj nato so me nesli domov in vsi so bili preplašeni. Bali so se, da jih ne izdam staršem. Spotoma so mi neprestano govorili, da ne smem povedati, da sem padla v vodo, ker drugače ne bom smela nikoli več z njimi. A vkljub temu sem vse izblebetala in sta bila brat in sestra pošteno kaznovana zaradi niune nepazljivosti.

Marica Škrjanc, uč. IV. razr.
v Dobu pri Domžalah

O vilah. V davnih časih so ljudje še verovali v vile. To so bila nesmrtna bitja, ki se jih ljudje še dandanašnji radi spominjajo in o katerih si radi pripovedujejo pravljice. Prepričani so bili, da so vile lepe, bele žene, s svilenim poltjo, z dolgimi, srebrnimi lasmi in z zlatim srecem. Živele so v gorah, nekatere pa tudi po dolinah. Največ vedo pri nas pripovedovati o vilah, ki so živele nekoč v Triglavskem pogorju, kamor takrat ni prišel skoraj noben človek. Prihajale so, rade v dolino in pomagale siromskim ljudem. Pastirje so učili spoznavati zdravilne zeli. Na njihov ukaz je tudi iz skalnatih tal pognala sočna trava, da so se mogle pasti koze in ovce siromašnih planinarjev. Ker so bile tako dobre, jih je narod obdržal v najlepšem spominu.

Nikolaj Koritnik, uč. II. razr. real. gimn. v Ljubljani (III. drž. real. gimn.)

Dragi strici! Tudi jaz se udeležim natečaja, ki si ga razpisal dne 8. maja v »Mladem Jutru«. Preden kaj napišem, se ti moram malo predstaviti. Takoj bo šlo vse laže, če se bova malo bliže spoznala. »Mladega Jutra« sem vsako nedeljo hudo vesel! Komaj čakam nedelje in ko ga dobim, ga vsega pregledam in preberem. Iz lista vidim kako se učenke in učenci iz drugih krajev zanimajo za tvoje natečaje, le iz Domžal ni nobenega glasu. Zaradi tega sem sklenil, da postanem tvoj stalni dopisnik, če boš le hotel moje dopise priobčiti. In lepo se ti priporočam, da popraviš vse napake, ki jih napravim. Za danes naj končam. Iskreno te pozdravlja tvoj

Vlad. Menart, uč. III. razr.
v Domžalah

Zgodba o ptičkah. Nekoč je imel strnad ženitev. Povabil je vse svoje prijatelje k sebi. Prišlo je mnogo ptičk in so se skupaj veselile v gostilni pod leskovo vejo. Tedaj pa reče strnad: »Zdaj ko smo vsi zbrani, bi bilo prav, da si zberemo kralja. Tistega bomo izvolili, ki bo najvišje zletel.« Gosti so bili zadovoljni. Postavili so se v vrsto in se vsi naenkrat vzdignili v zrak. Palček, droben ptiček, smuknil v letalo in se dvignil visoko visoko pod nebo. Kmalu so začeli ptiči pešati, le orel in palček v letalu sta še ostala v višavah. Naposled je tudi orel opešal in tako je smuknil palček z letala in tudi sam pošasi zletel nazaj na zemljo. Drugi ptiči so vedeli, da je goljufal in hoteli so ga ubiti. Palček pa je hotel biti kralj in ko je videl, da so njegovi tovariši resnično jezni nanj, se je hitro skrival v mišjo luknjico. Od tistih dob se ga drži ime »Kraljiček«. Ali ga poznate?

Bogomir Škrjanc, učenec V. razreda
v Dobu pri Domžalah tov. Bonač.

Poveč o krojačkovem sinu. V času tla-ke je živel krojaček, ki je imel sina Frančka. Franček ni bil tak kakor drugi dečki. Zmerom je hotel biti sam in stikal po gozdu. Nekega poletnega dne je našel skri-ven hodnik. Tesnoba ga je obšla, ko je stopil po neznanj poti. Dolgo je hodil in naposled je prišel k bivališču palčkov. Tedajci ga je zagledal palček-rjavček. Prestrašil se je človeškega bitja in poklical druge palčke. Kmalu so spoznali, da Franček ni njihov sovražnik in zato so mu podarili čarobno piščalko. Franček se je lepo zahvalil in se odpravil domov. Toda zgrešil je bil pot in prišel je v tujo deželo. Tam so ravno volili kralja. Vsak je hotel biti kralj in zato so se ljudje med seboj prepirali. Naposled so sklenili, da postane tisti kralj, ki mu bo krona padla na glavo. Starešina je vrgel zlato krono v zrak in glej čudo, priletela je Frančku na glavo. Franček je vedel, da se ima za to zahvaliti edino le čarobni piščalki, ki jo je imel v žepu. Postal je kralj dežele in živel je srečno in zadovoljno mnogo, mnogo let.

Anica Krajšek, uč. V. razr.
v Trbovljah.

Marijana Željeznova-Kokalj

Vsak večer

Vsak večer
moj sinček pogleda,
če zvezdica bleda
na nebu blešči.

»Še zvezdice ni,
vesel govori,
naprej se igra...

»Ze zvezdica stjele
boječe zavpije,
v naročje se skrrije...

In tih je večer.
Pošastna krog hiš
že plazi se zver,
ki pič ni, ne miš...

Križanka »Golob«

Vodoravno: 4. Prostor v hiši. 10. Mladenka. 11. Svetloba.

Navpično: 1. Praznik, 2. Skrajni v morje segajoč del celine. 3. Kratica pred imenom odbornika. 4. Povratni zaimek. 5. Predlog. 6. Domača žival. 7. Ime kraja ob naši severni meji. 8. Časovni prislov. 9. Številnik.

Rešitev križanke »Zvočnik«

Vodoravno: 2. sad, 4. pelod, 6. osmerek, 8. stopalo.

Navpično: 1. kalup, 2. seno, 3. dota, 4. pst, 5. del, 6. os, 7. ko.

Rešitev uganke

Špiža pri klobasi

Posetnica

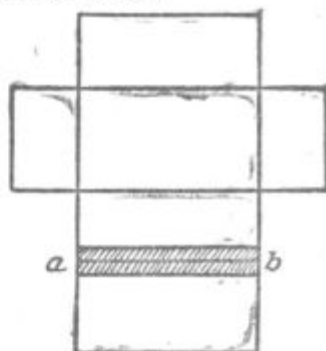
ANA RUDIC

Kaj je ta dama po poklicu?

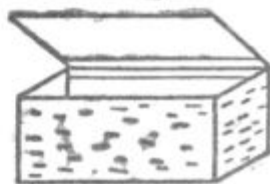
Za spretno roke

Škrinjica

Iz lepenke si izrežemo prizmin plašč, kakor vidimo na sliki 1. Ob robu a—b prilepimo 2—3 cm širok platnen trak, da se pokrov pozneje pri odpiranju ne bi prehitro odtrgal.

Sl. 1.

Sl. 2.

Plašč oblepimo v notranjosti s pisanim papirjem, kakršnega dobimo v podlogi kuvert. Zunanje ploskve pa oblepimo z bezgovim lubjem, ki smo ga iz primerno debelih bezgovih palic previdno izlupili ter med dvema deščicama obteženima z opeko, zravnali in posušili. — Taka škrinjica (sl. 2.) je prav lepa in jo lahko uporabljamo za hranjevanje pisem naših prijateljskov.

Številnica

1, 2, 3, 2, 4, 5, 6, 7, 8

2, 8, 2, 3

3, 2, 4, 7

2, 8, 5, 2

4, 7, 5

5, 2, 6

6, 2, 8

7, 6, 4, 7

8, 2, 5, 6

kaznišniška spona
tekočina
odprtina v zidu
del leta
afriški ptič
izraz žalosti
žitarica
domača žival

Prva vodoravna vrsta in prva navpična vrsta dasta ime bajnega bitja.